

RESUM DE LA JORNADA “LA SUBJETIVIDAD DE LA SEGURIDAD CIUDADANA: UNA APROXIMACIÓN NECESARIA EN CRIMINOLOGÍA”

Marta López Escobar

Associació Interuniversitaria de Criminologia

Dimecres 6 de maig es va realitzar una jornada de por al delictes, titulada "La subjetividad de la seguridad ciudadana: una aproximación necesaria en Criminología", a la Universitat Autònoma de Barcelona. La jornada, en la qual van col·laborar la Universitat Autònoma de Barcelona i Crimina. Aquesta, va estar organitzada per la Associació Interuniversitària de Criminologia i va comptar amb cinc ponències.

IMATGE 1. Tres del cinc ponents. D'esquerra a dreta: David Buil, Javier Castro Toledo i Anna Ortiz i Guitart.

Aquestes cinc ponències van tractar els diversos aspectes que giren al voltant de la por al delictes, des de la conceptualització de la por al delictes i els seus fonaments teòrics, com es pot mesurar, fins a aspectes relacionats amb el gènere, l'espai urbà, la psicologia de la por al delictes i la influència de la policia en el sentiment de seguretat subjectiva.

La por al delictes és un element que cal estudiar i tractar, perquè afecta directament a la societat, ja que quan parlem de por al delictes, estem parlant de seguretat subjectiva. La por al delictes és un sentiment molt potent que pot modificar conductes i formes d'entendre el món, així que la forma en que gestionem aquesta sensació determinarà com de segura es pot sentir la societat vers el món que els envolta. Poden influir molts factors a l'hora de construir aquesta sensació de por, com pot ser l'experiència pròpia, la de les persones que

RESUM DE LA JORNADA “LA SUBJETIVIDAD DE LA SEGURIDAD CIUDADANA: UNA APROXIMACIÓN NECESARIA EN CRIMINOLOGÍA”

t'envolten o els medis de comunicació; la sensació de ser vulnerable i les característiques de l'espai urbà que t'envolta.

És complicat estudiar un fenomen com aquest, perquè no és fàcil trobar una metodologia que ens permeti recollir la por al delictes. Què entenem per sentir una mica de por? I molta por? És el mateix sentir la por que recordar la sensació d'haver tingut por? Hi ha moltes variables a tenir en compte de caràcter emocional, cognitiu i conductual.

A l'hora d'estudiar aquest fenomen, com s'ha dit anteriorment, cal tenir alguns aspectes en compte. Alguns d'aquest poden ser el gènere, l'espai urbà, o la psicologia de la por al delictes.

Hi ha una sèrie de mecanismes psicològics que fan que tinguem por a certes situacions, llocs o persones d'una forma adaptativa. És a dir, adquirim la sensació de por per tal de sobreviure. Encara que no és positiu per la societat haver sigut socialitzada per tenir una por excessiva, tampoc és positiu ser una societat que no té por a res. Hem de ser conscients de quines situacions, llocs i persones poden ser perilloses per a nosaltres. És interessant observar com hi ha algunes persones que tendeixen o bé a sentir por d'alguna forma més freqüent (ex. individus amb trastorns relacionats amb l'ansietat), o bé que els hi costi més aprendre a tenir por (ex. individus amb trastorn antisocial de la personalitat), segons les seves característiques psicològiques.

IMATGE 2. Dos dels cinc ponents. D'esquerra a dreta: Francesc Guillén Lasierra i Rafael Torrubia Beltri.

A més d'aspectes psicològics, hi ha una sèrie d'aspectes espacials que tenen influència amb la sensació de por al delictes, i que es relacionen molt amb el gènere. Segons com estigui construït l'espai urbà tendirem a sentir més o menys por. Per exemple, qui es sentiria segur a un barri on totes les finestres estiguessin

RESUM DE LA JORNADA "LA SUBJETIVIDAD DE LA SEGURIDAD CIUDADANA: UNA APROXIMACIÓN NECESARIA EN CRIMINOLOGÍA"

trencades, les parets plenes de graffitis i els edificis abandonats? A això hem de sumar com està construït l'espai públic des del punt de vista social. És a dir, com les persones es desenvolupen a l'espai urbà, qui controla l'espai i quins col·lectius es troben més marginats. Els homes, en general, es troben en control de l'espai públic i les dones es senten més insegures caminant pel carrer; d'alguna forma, se senten més amenaçades que els homes. En aquest punt podem parlar, per exemple, de com actua l'assetjament sexual al carrer, de com moltes dones es veuen simbòlicament (i a vegades no tant simbòlicament) atacades per homes que no coneixen (ex. intimidació a través de paraules, insinuacions de caràcter sexual...).

Finalment, durant la jornada, se'ns va plantejar el paper que podia tenir la policia en tot aquest assumpte de la por al delictes: p. Podria la policia millorar la seguretat subjectiva? Podria la policia fer-nos sentir més segurs? És important saber gestionar la seguretat subjectiva, la qual podem entendre com aquella sensació de seguretat relacionada amb la probabilitat que creiem tenir de patir un delictes, en comptes de la probabilitat real de patir-ne un (seguretat objectiva). S'ha provat, mitjançant alguns experiments fets al llarg dels anys a diversos països, que la presència de la policia a la societat i una implicació més directa d'aquesta - per exemple, treballant d'una forma més propera pels carrers, parlant amb els ciutadans - no fa que tinguis més probabilitats de patir un delictes, però si augmenta la sensació de seguretat. De la mateixa manera, la policia pot tenir l'efecte contrari, i fer-nos sentir més inseguretat subjectiva quan ens sentim amenaçats per ella. Per tant, podem considerar que la policia és una font de seguretat subjectiva i d'inseguretat subjectiva, segons com interactuï amb els ciutadans.

Sabent tota aquesta informació, ens hem de plantejar abordar d'una millor forma la sensació de por al delictes, ja que afecta a la sensació de seguretat que tenen els ciutadans i a la seva forma d'actuar i sentir durant el seu dia a dia. És tant important la seguretat objectiva, és a dir, la probabilitat real que tenen els ciutadans de patir un delictes, com la seguretat subjectiva, que és la seguretat relacionada amb la sensació que tenen els ciutadans de que poden patir un delictes.